

Handläggare

Erik Skrapegård

Direkt telefon

0455303061

Vår beteckning

Er beteckning

Datum

2024-12-05

Svar på remiss SOU 2024:65

Karlskrona kommun har fått möjligheten att svara på remiss av betänkandet Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig, SOU 2024:65. Utredningens uppdrag har sin bakgrund i ett klart försämrat säkerhetspolitiskt läge i Sveriges närområde och i övriga Europa. Det nuvarande säkerhetspolitiska läget ställer nya krav på kommuner och regioner i frågan om deras grundläggande verksamhetsförmåga om det blir krig i Sverige. Till bakgrunden hör också att Sverige och vår omvärld allt oftare drabbas av omfattande och svårartade konsekvenser av klimatförändringar såsom stormar, översvämningar, stora ras, värmeböljor och skogsbränder. Andra typer av fredstida krissituationer kan exempelvis utgöras av pandemier och epidemier bland djur. Kärnan i utredningens uppdrag har varit att analysera vilket grundläggande ansvar och vilka huvudsakliga uppgifter som kommuner och regioner bör ha i frågan om förberedelser för och verksamhet under fredstida kriser och höjd beredskap, och på grundval av det föreslå en mer ändamålsenlig och utförlig reglering än den som råder idag. En annan del av utredningens uppdrag har bestått i att analysera statens ordning för styrning, uppföljning och finansiering av kommuners och regioners förberedande uppgifter inför fredstida kriser och höjd beredskap, och vid behov föreslå en förändrad ordning.

Kommunledningsförvaltningens bedömning

Förslaget om en ny lag, lag om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap (LKRB) kommer ställa högre krav på kommunen. Kommunens ansvar bedöms bli tydligare samt kravställningen på kommunen blir även den tydligare genom bland annat särskilda och detaljerade krav på kommunen. Begreppet *fredstida krissituation* införs och görs till ett samlat begrepp som alla aktörer använder i sin planering och sina förberedelser. Detta ersätter då tidigare begrepp extra ordinär händelse. En nivå till inför också via begreppet *kvalificerad fredstida krissituation* som definieras med en omfattande och svårartad krissituation. Tydliga kravställningar och gemensamma begrepp underlättar för kommunen gällande arbetet med beredskap samt samordning och samverkan med andra aktörer inom och utanför det geografiska ansvarsområdet.

Kommunledningsförvaltningen

Adress

371 83 Karlskrona

Besöksadress

Östra Köpmangatan 1 A

Telefon

0455-30 30 00

Telefax

0455-30 30 30

E-postadress

kommunledningsforvaltningen@karlskrona.se

Utredningen ställer via LKRB krav på kommunen att med egna resurser upprätthålla måltidsverksamhet i två veckor för kommunens skolverksamhet samt särskilda boendeformer via SoL och LSS. Detta kräver stora satsningar och investeringar för kommunen att nå dessa mål. Kring utbildning och övning så ställer LKRB högre krav på kommunen att utbilda och öva även inför höjd beredskap. Detta ställer krav på en framarbetad krigsorganisation för kommunen samt att tid och resurser avsätts för planering och genomförande av utbildning och övning i samband med höjd beredskap.

LKRB ställer också särskilda verksamhetskrav på kommunen. Det handlar bland annat om tillgång till särskilda samlingsplatser (trygghetspunkter) ska finnas i kommunen, att hjälpa de som är i behov av hjälp för att kunna komma i skydd i skyddsrum eller annat skyddat utrymme samt att ha en förmåga att kunna verkställa utrymning och inkvartering utifrån sitt geografiska ansvarsområde. Tillgång till samlingspunkter är idag frivilligt för kommunerna, att det blir en kravställning kräver resurser och planering av kommunen.

Utredningen lägger stor vikt vid att kommunernas främsta uppdrag är att kunna säkerställa upprätthållandet av sina samhällsviktiga verksamheter av grundläggande betydelse för människors liv och hälsa. Denna tydlighet hjälper kommunen att enklare kunna prioritera sina uppdrag och åtaganden utifrån målen med det civila försvaret.

I utredningen beskrivs att alla kommuner ska ha utarbetat planer och vidtagit de åtgärder som behövs för en grundläggande verksamhetsförmåga. Vidare belyses att kommuner som bedöms vara av strategisk betydelse eller särskilt utsatta behöver en mer långtgående planering. Detta medför att Karlskrona kommuns strategiska läge och utsatthet ställer större krav på kommunen än om kommunen befunnit sig i ett annat geografiskt område som inte bedömts strategiskt viktigt. Denna utsatthet och strategiska betydelse är viktig att beakta när medel och resurser fördelas, kommunen bedömer att de högre kraven kommer att medföra både finansiella kostnader och personella resurser.

Utredningen ger förslag utifrån LKRB bör statens styrning ske med traditionella styrmedel inom ramen för den etablerade förvaltningsmodellen och de reglerade ansvarsförhållanden som råder mellan regeringen, myndigheter, kommuner och regioner. Detta innebär att ordningen med nuvarande överenskommelse inte längre ska tillämpas. Utifrån kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna

gällande fredstida krissituationer och arbetet med civilt försvar anser inte utredningen att denne behöver förändras. Dock föreslås att staten ska ersätta kommunerna för deras nya eller utökande uppgifter avseende planering och förberedande åtgärder enligt kvalificerad fredstida kris och höjd beredskap. Denna finansiering är avgörande för kommunernas möjlighet att genomföra de nya uppgifterna och nå nya högre ställda krav.

Permanent kostnader för kommunen förväntas vara nya årsarbetskrafter samt utbildning och övning. Engångskostnaderna består i livsmedel, måltidsutrustning, upprättandet av särskilda samlingsplatser, robusta och säkra ledningsplatser samt lager för förvaring av livsmedel och nödvatten. Uppskattning på dessa kostnader anser utredningen inte är möjliga att beräkna idag, denna uppfattning delas av Karlskrona kommun.

Karlskrona kommun vill belysa behovet av att privata aktörers roll som utövare av samhällsviktiga verksamheter behöver utreds samt Kommunens ansvar kring värdlandsstöd behöver utredas vidare.

Räddningstjänsten Östra Blekinges bedömning

Räddningstjänsten Östra Blekinge (RÖB) är ett kommunalförbund som ansvarar för kommunal räddningstjänst i kommunerna Karlskrona och Ronneby. Räddningstjänsten har tagit del av SOU 2024:65 i tillämpliga delar och lämnar här sin bedömning:

Övergripande plan (s 272, första stycket och sista stycket)

För kommunal räddningstjänsts del gör RÖB bedömningen att handlingsprogrammet enligt 3 kap 3§ samt 3 kap 8§ Lagen om skydd mot olyckor (LSO 2003:778) fortsatt utgör den övergripande plan som efterfrågas. I den senaste revideringen av LSO samt i MSBs föreskrift MSBFS 2021:1 och handbok avseende handlingsprogram togs dock det tidigare kravet om revidering av handlingsprogrammet en gång per mandatperiod bort och det blev upp till kommunerna/kommunalförbunden själva att välja hur ofta ett handlingsprogram ska antas. Då det nu i texten (sista stycket) står angivet att denna plan som avses bör antas i början av varje mandatperiod, bör de föreskrifter/handböcker som

reglerar handlingsprogram för kommunal räddningstjänst uppdateras med motsvarande skrivning.

Informationsskyldighet gentemot allmänheten (s 307 ff)

Det system för utomhusvarning (VMA) som idag används för varning och information bör byggas ut så att systemet finns i fler tätorter och når en större täckningsgrad än vad som är fallet idag. Många kommuner har under åren sedan kalla kriget upphörde valt att montera ner delar av systemet, vilket minskat täckningsgraden väsentligt eftersom täckningen över ytan i stort sett styrts av var det funnits anläggningar eller transportstråk där större mängder farligt gods hanteras. Såväl flyglarm som beredskapslarm behöver kunna höras även i områden utan verksamheter som hanterar farligt gods. Systemet behöver dessutom kompletteras med mobilapplikationer eller andra tekniska lösningar för varning och information av allmänheten.

Robust och effektiv ledning (s 378)

RÖB välkomnar förslagen om en översyn om styrning och ledning av kommunalförbund för räddningstjänst i händelse av höjd beredskap och krig, då detta inte är tydligt i nuvarande författningar. Vidare önskar RÖB en översyn av de regelverk som reglerar räddningstjänstens enhetliga ledningssystem (ELS) samt förflyttning av räddningstjänstpersonal inom länen samt inom civilområdena då dessa inte heller harmoniserats utan istället riskerar att kortsluta befintliga räddningsledningssystemens arbete.

Försvarmaktens betydelse för arbetet med civilt försvar (s 168)

RÖB anser det är av stor vikt att Försvarmaktens behov av kommunal räddningstjänsts åtgärder klargörs så att planering kan ske i samverkan för största möjliga effekt. Det bör även finnas en finansieringsmodell i de fall Försvarmaktens behov visar sig öka kostnaderna för den kommunala räddningstjänsten.

Ovanstående gäller även i det som åligger kommunal räddningstjänst enligt Natos artikel 3, samt i DCA-avtalet med USA. Förekommande föreskrifter och andra

regleringar bör uppdateras efter Nato-inträdet och DCA-avtalet. RÖB anser det vara viktigt att förväntningarna på kommunal räddningstjänst stämmer överens med de förväntningar USA och övriga medlemsländer har vid planering inför eller i händelse av olycka, såväl i fredstid som under höjd beredskap eller krig.

Utredningens slutsats: Länsstyrelserna ska ges tillsynsansvaret (s 423)

Räddningstjänsten tolkar skrivningen: *”Med hänsyn till att den nya lagen omfattar kommuners och regioners grundläggande verksamhetsförmåga under fredstida krissituationer och höjd beredskap kommer länsstyrelsernas tillsyn naturligen att behöva omfatta kommunala verksamhetsområden som i stor utsträckning är reglerade i specialförfattningar. Länsstyrelsernas tillsyn ska dock inte omfatta kommuners och regioners efterlevnad av bestämmelser i sådana författningar. Tillsynen ska dock vara såpass in-gående att länsstyrelserna ska kunna bedöma huruvida kommuner och regioner har en grundläggande verksamhetsförmåga i enlighet med den nya lagen inför fredstida krissituationer och höjd beredskap.”* i kap 6.9 som att MSB fortsatt har tillsynsansvaret för den kommunala räddningstjänsten, även i de delar som berör höjd beredskap, men anser att detta bör uttryckas ännu tydligare.